

## Hverv og erhverv i de go'e gamle dage

I denne uge bringer vi en artikel, skrevet af P. K. Poulsen, Grenå, tidligere sognepræst i Alsø og provst for Grenå-Nørre Djurs provsti.

P. K. Poulsen er søn af forlængst afdøde Mariane og Jens Chr. Poulsen i Sevel, og i denne artikel lader han tankerne gå tilbage til 1938, da han var tjenestedreng eller trediekarl i Damgård i Sevel.

### **En dag i en tjenestedrengs liv i 1938.**

I 1938 gik jeg til præst i Sevel præstegård. Vi var 17 konfirmander. Lad mig nævne et par navne: Meta Christensen, Agnes Brusch, Else Bang, Annine Lund, Willads Christensen, Johannes Mikkelsen. Præsten hed Poul Aksel Brusch.



*Konfirmandholdet, der i efteråret 1938 blev konfirmeret i Herrup kirke.*

Det var et sommerhold. Konfirmationen fandt sted i Herrup Kirke i oktober 1938. Jeg var glad for timerne i konfirmandstuen. De foregik i den nu nedlagte præstegård i den vestlige ende af det store stuehus. Vi skrev tekster ind i en lille notesbog. Den har jeg endnu. Af den ses, at præsten foruden andre gode egenskaber også var en dygtig pædagog. Det var for mange af os et stort savn, da hele familien Brusch i 1940 flyttede til Ørum-Viskum-Vejrum.

Jeg tjente på Damgaard, der ligger 2 km vest for Sevel på vej mod Vinderup. Min husbond hed Jens og min madmor Marie. Dem havde jeg et godt forhold til.



*Damgård i Sevel omkring 10 år efter at P. K. Poulsen var tjenestedreng der i 1938.*  
(Billedet udlånt af Kirsten og Peder Svejdal, Sevel)

Tjenestepigen hed Amalie. Forkarlen hed Martin og var fra Ejsing. Andenkarlen hed Karl. Sidstnævnte gjorde jeg aldeles forbløffet en aften i august - altså for 61 år siden. Vi gik nu og da om i haven og tog et par pærer. Der var nok af dem. Jeg fik skrulper, eftersom jeg tog de 10 bud ganske alvorligt. Så jeg mente ikke, jeg kunne være med til den uskyldige afhentning af et par pærer. Karl gik så alene i tasmørket. Fandt en lang gren, kløvede den i den ene ende, fastgjorde en pære og bankede på min rude i 1. sals højde i stuehuset. Her sad jeg og læste Nye testamente. Jeg fik et lettere chok og var straks i et dilemma. Skulle jeg gå på akkord og tage imod, eller skulle jeg krænke Karls godmodighed? - Jeg håber, jeg tog imod pæren.

Tit sad jeg ovre i karlekammeret om aftenen. Det var over hestestalden. Jeg fik lov til at fodre de 10 heste. Dengang brugte vi hakkelse. Hestene gumlede så beroligende, og når jeg var færdig, havde jeg hakkelse over det hele.

Om aftenen vendte jeg tit plader for Karl, mens han lå på sengen og slappede af. Arbejdet var overkommeligt, idet der kun var 2 plader. Så vi hørte »Jim og jeg var venner alle dage« og så »Jeg har elsket dig, så længe jeg kan mindes«. Der var også en om pigerne i Spanien. Grammofonen trak jeg op med et håndsving. Så fik Karl sommetider lyst til en is. Mig af sted til Sevel. Hos bageren havde de runde 10-øres is. Hjem igen i rasende fart. Karl havde ur og kunne tage tid. Hjemkommet blev grammofonen trukket op igen og pladen vendt. Det var det rene vellevned!

Når Martin kom hjem, holdt vi op med den slags. Han havde Bibel og sangbog ved sit hovedgærde. Var en overmåde brav fyr, og jeg ville ikke krænke ham. Vi skulle jo også op allerede kl. 5, så det var nok bedst at gå tidligt i seng.

Allerede kl. 5 hørte vi Martin vandre over gården. Transportspandene blev sat ned på stenbroen, så det klang, og navne blev råbt op. Der var jo både Kristian og Amalie og Karl (hvis han ikke viste sig hurtigt nok.)

Jeg måtte fodre alle kreaturerne med hør. Der var ikke fodergang, så det var noget med 80 kreaturer fordelt på 40 båse. Ligeså mange gange måtte jeg hente hør i bundter i køregangen i laden. Jeg havde selv kastet det ned fra staldloftet. Der var ingen lys deroppe på loftet, kun en svag pære i køregangen. Det gik endda. Dog var det lidt uhyggeligt, engang jeg i fuld fart kom

størtende hen i høet for at samle et bundt og fik fat i en støvle, der sad på en mand, der gav et vræl fra sig - efterfulgt af et rædsels-skrig fra mig!

Når alle havde fået hør, skulle jeg malke 4 køer og så gå ind til morgenbordet. Så stod 18 køer og en tyr og ventede på mig. Dyrene skulle trækkes ud af stalden to og to. Til sidst hentede jeg tyren. Den fungerede som trækko. Engang gik der kludder i den lange række af køer. Jeg var fortvivlet. Troede aldrig fik orden på tingene. Så blev tyren træt af alt damevrøvlet og spadserede med sine 1000 klio ned mod den grønne kløvermark. Køerne var nødt til at følge trop, og pludselig var der på forunderlig vis orden i geledderne.

Når køerne og tyren var tøjret, var tiden kommet til konfirmandforberedelse. Jeg husker ikke, om det var 2 eller 3 gange om ugen. Hjemturen til Damgaard tog ikke mange minutter.

Inden middag skulle køerne hentes hjem for at blive malket og få noget at drikke. Tyren skulle vandes og de 16 kalve have mælk. Tyren var tit olm ved den tid. Han stod og lavede huller. Jeg satte spanden med vand i tøjrsлагets udkant, så tyren lige kunne nå den. Så ilede jeg ud og flyttede

tøjrepælen og så tilbage og reddede den nu tomme spand. Tyren havde ring i næsen, og det hjalp på disciplinen.

Det var værre med arveprinsen, der skulle afløse tyren. Arveprinsen havde kun en grime. Han voksede til og blev stærk og småfræk. Engang jeg trak den hjem, og vi kom til ladeporten, fik han lyst til at se, hvad der var i den anden ende af laden. Jeg holdt igen og snublede. Han var ligeglad og slæbte mig ca. 40 meter hen til den anden ende af ben, hvor han opdagede, at her var intet spændende, hvorefter han overlod styret til mig. - Nogle dage efter fik han ring i næsen.

Efter middagsmad og middagssøvn (mens Amalie løb nedenunder med tunge skridt og ryddede op) begyndte eftermiddagen med at trække køerne i marken. Dernæst fulgte min praktiske treenighed. Den bestod i at samle sten, stikke agerkål og sprede muldvarpeskud. Alle tre ting var udsøgt kedelige. Andre ting trængte sig på, f.eks. lugning af gulerødder, rengøring af gårdsplads, mugning ved hønsene osv.

Ved aftenstid skulle køerne hentes, og der skulle malkes og gøres ved. Sommetider fik jeg det ærelulde hverv at cykle rundt med svinekort. En slags tilladelse til at sende så og så mange svin til slagteriet.

Forkarlen syntes, det var i overkanten at lægge beslag på mig om aftenen, men jeg var glad for at komme ud og se, hvordan andre boede, og betragtede det nærmest som fornøjelse og underholdning. Den slags var vi jo ikke forvante med de tider. Tænkte ikke i de baner overhovedet, modsat nu om stunder, hvor kommunen helst skal stå med 10 tilbud og finde sig i at blive skældt ud, fordi der ikke er 15.

På mit hyggelige værelse med vinduet ud mod haven, hvor pærer og æbler hang og fristede, sluttede dagen.

Man skulle lige se på et par skriftsteder, inden man slumrede ind, alt imens man spekulerede på, hvad det mon betød, når der i et af de svære skriftsteder stod, at Guds søn holdt det ikke for et rov at være Gud lig, men fornædrede sig selv og tog menneskeskikkelse på - osv. Præsten vidste det selvfølgelig, men vi gik jo ikke og spurgte i utide dengang. Thi det var bedre at tie og blive anset for idiot end at spørge og således bortfjerne enhver tvivl om den sag!

Den visdom er farlig, men også gavnlig nu og da.. Dog gik det ikke så godt ved en overhøring, hvor biskoppen mødte op i Sevel kirke til visitats. Min mor var ærgerlig bagefter Hun kunne jo ikke vide, at jeg var så ivrig for at gøre hende tilfreds, og at det var derfor, jeg jappede lidt rigeligt.

Min far så tungsindig ud og tænkte vel på, om man på Damgaard ville beholde sådan en torsk. Det ville man ikke, for om vinteren var der ikke brug for en tjenestedreng. En trediekarl - som jeg selv kaldte det!

Dog hjalp det på fars humør, da jeg fik plads for et år i Nautrup få uger efter den lykkelige konfirmationsforberedelsestid.

P.K. Poulsen